

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΔ'.

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι: ἰτησία. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

29 Νοεμβρίου 1887

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

ΥΠΟ ΦΩΤΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ Ἡ ΦΩΤΑΚΟΥ

Αἱ δημοσιευόμεναι κάτωθι σημειώσεις περὶ τοῦ βίου τοῦ Θεοδ. Κολοκοτρώνη, αἵτινες εἶνε μᾶλλον ἡθογραφία ἢ βιογραφία τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Φ. Χρυσανθοπούλου συγγραφέως τῶν «Ἀπομνημονευμάτων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως», μέρος τῶν ὁποίων πρὸ χρόνων ἐξεδόθη, ταύτας δὲ παρεχώρησεν ἡμῖν εὐμενῶς πρὸς δημοσίευσιν ὁ κάτοχος τῶν χειρογράφων τοῦ Φωτάκου Κύριος Σταυρὸς Ἀνδρόπουλος ἀρεοπαγίτης, εἰς ὃν καὶ ὁμολογοῦμεν χάριτας.

Εἰς τὰς δημοσιευόμενας ἡδὲ σημειώσεις οὐδεμία ἐγένετο μεταβολὴ εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Φωτάκου γεγραμμένα.

Ἐν τῇ ἡθογραφίᾳ ταύτῃ ὁ Φωτάκος δι' ὅρους λογογραφικοῦ καὶ ἀφελοῦς, καὶ ἐν λέξει ἀπλῇ σκιαγραφεῖ τὴν θέσιν τοῦ Γέρο—Κολοκοτρώνη ἐν μέσῳ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ τὸ ἦθος αὐτοῦ. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Φωτάκου φαίνεται πολλαχοῦ ἀσύνδετον καὶ ἀνεπεξέργαστον, καὶ μὴ συμπληρωμένον ἢ το ἴσως ἡ πρώτη καταγραφή, ἀλλὰ καὶ τοιαύτη, οἷα κατελείφθη, ἀποτελεῖ πλήρη ἠθικὴν σκιαγραφίαν ἐν διαγράμματι τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, χαραχθεῖσαν κατὰ τὰς ἐντυπώσεις, ἃς ἔλαβεν ὑπὸ τῶν συγχρόνων.

Πολλοὶ ἔγραψαν περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη καὶ τῆς γενεᾶς του, καὶ προσέτι ὅτι αὐτὸς ἐσώθη, ὡς ἐκ θείας προνοίας, καὶ εὐρέθη εἰς τὴν ἐπανάστασιν μας, καὶ τοῦτο εἶναι ἀληθινόν· διότι ὅσα γίνονται εἰς τὸν κόσμον ἐκ τῆς θείας προνοίας διοικοῦνται, καὶ διὰ τοῦτο εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη εὐρίσκονται ἄνθρωποι ἐξέχοντες ἀπὸ τοὺς ἄλλους, εἴτε κατὰ τὸν νοῦν εἴτε κατὰ τὴν τόλμην, εἴτε καὶ ἐκ τῆς ἀπελπισίας ὅτι θὰ χαθοῦν ἂν μόνοι τῶν δὲν φροντίσουν νὰ καταστρέψωσι τὸν ἐχθρόν των, ἀφοῦ ἄλλος δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται νὰ τοὺς σώσῃ. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀσυνήθιστον εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἢ δὲ ἱστορία ὅλων τῶν ἐθνῶν ἀναφέρει πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα. Καὶ αἱ ἄγριαι φυλαὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐταὶ ἀκόμη εἶχον καὶ ἔχουσι τοιαῦτα ἄτομα ἐξέχοντα τῶν ἄλλων, καὶ δι' αὐτῶν γίνεται ἡ συγκέντρωσις καὶ ἡ συνεννόησις τῶν πολλῶν. Τὰ ἄτομα ταῦτα οἱ ἄνθρωποι τὰ ὀνόμασαν ἥρωας,

ἐθνάρχας, φυλάρχας, ἀρχηγούς, ἀρχιστρατήγους, καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων τοιούτων ὀνομάτων. Κάθε ἔθνος καὶ κάθε φυλὴ ἔχει τοὺς διευθύνοντας καὶ ἐρμηνεύοντας τὸ πνεῦμά των, διατηροῦντας τὴν ὁμοιοιάν των, καὶ ὁδηγοῦντας τὴν φυλὴν εἰς τὴν ἑνωσίν της καὶ εἰς τὴν υπεράσπισιν τῶν διακατωμάτων καὶ τῶν συμφερόντων της. Οἱ τοιοῦτοι ἀρχηγοὶ ἐμπνέουν τὴν φιλοτιμίαν εἰς ὅλην τὴν φυλὴν των διὰ νὰ ἀγωνίζεται πρὸς σωτηρίαν της, ὅταν αὐτὴ κυριευθῇ ἀπὸ ἄλλην φυλὴν ξένην κατὰ τὰ ἔθνη, τὰ ἔθιμα, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν γλῶσσάν της. Ὅλα αὐτὰ τὰ καθιέρωσεν ἡ θεία πρόνοια διὰ νὰ γυρίζουν εἰς τὸν κύκλον των, ν' ἀναφαίνωνται, καὶ νὰ βυθίζωνται τοιουτοτρόπως, ὥστε οἱ μὲν παρόντες νὰ τὰ πράττωσι, νὰ τὰ βλέπωσι καὶ νὰ τ' ἀκούωσιν, οἱ δὲ ἐρχόμενοι ὕστερα νὰ τὰ ἀναγινώσκωσιν, ἂν ἐγράψαν. Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἐπαναστατήσαντες κατὰ τῆς Τουρκικῆς δυναστείας δὲν ἐκάμαμεν πρᾶγμα ἀσυνήθιστον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἐλευθερίας μας. Ὅλοι ἐφυλάξαμεν τὰ πατροπαράδοτα μυστήρια τῆς φυλῆς μας, τὴν θρησκείαν μας, τὰ γράμματά μας καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν πατέρων μας. Ὅλοι ὑπέφεραμεν τὸ βάρος τῆς δουλείας μὲ πολλὴν ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν διαδοχικῶς ἀπὸ τὸν πατέρα εἰς τὸ παιδί, ἐτρέφομεν τὸ φυσικὸν πνεῦμα, καὶ ἀφοῦ τὸ ἐκαθαρίσαμεν, τὸ ἐβάλαμεν ἐπείτα εἰς ἐνέργειαν, καὶ ὅταν ἕκαστος ἦ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ εὕρισκον τὸν κατάλληλον καιρὸν ἐπεβουλεύοντο, ὅπως ἐδύναντο, τὸν δυνάστην καὶ κατακτητὴν τῆς φυλῆς μας, μυστικῶς ἐνεργοῦντες ὅπως ἐνεργῇ ὁ σκόλῃς εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ δένδρου, ἕως ὅτου φάγῃ τὴν καρδίαν του καὶ τὸ ἀποξηράνῃ. Πόσους Κολοκοτρώνας ἐβγαλεν ὁ χρόνος, ἀλλὰ δὲν εὗρον ἐποχὴν κατάλληλον διὰ νὰ ἀναδειχθοῦν, καὶ συλλογιζόμενοι ὅτι δὲν δύνανται νὰ φέρουν γενικὸν ἀποτέλεσμα ὡς πρὸς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ γένους των, ἀγρίευσαν ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν, καὶ ἐπλανῶντο εἰς τὰ ὄρη ματαίως, ἕως οὗ ἐσώνητο ὁ βίος των. Αὐτοὶ ἔπειτα ὀνομάσθησαν κλέφται, ἥτοι ἄτακτοι, διότι δὲν ὑπήκουον εἰς κανένα νόμον καὶ ἀνθρωπίνην συμφωνίαν· ἄρπαζον τὰ πρὸς τὸ ζῆν αὐθαίρετως, καὶ ἐπειδὴ ἔπαιρναν τοὺς κόπους

τῶν ἄλλων, οἱ φύλακες τῶν νόμων τῆς ἐξουσίας τοὺς κατεδίδωκον ὡς παραβάτας αὐτῶν, καὶ ὡς ἐλαττόνοντας τὴν δύναμιν τῆς ἐξουσίας, διότι διὰ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἐκδικήσεως ἀνεκούφιζον τὰ βάρη ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς των, τὰ ὁποῖα ἡ ἐξουσία καθεκάστην ἠΐξανεν· καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐκδικησις εἶναι φυσικὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἄλλοι πολλοί, μὴ ὑποφέροντες τὰ βάσανα τῆς τυραννίας, ἔφευγαν ἀπὸ τὴν κοινωνίαν καὶ ἐπροσκολλῶντο εἰς τὸν ἀνεγνωρισμένον κλέφτην, καὶ οὕτω ὅλοι ὁμοῦ ὡς ἓνα σῶμα ὑπερασπίζοντο· καὶ μολονότι ἡ ἐξουσία τοὺς κατεδίδωκε καὶ τοὺς ἐφόνευεν, οἱ ἀδύνατοι, καὶ διὰ τοῦτο οἱ μᾶλλον τυραννούμενοι τῶν Ἑλλήνων, τοὺς ἐβοήθουν καὶ κρυφίως τοὺς ἐδίδον τροφάς καὶ τοὺς παρεκάλουν νὰ σκοτώνουν τοὺς ἐχθρούς των Τούρκους. Οἱ κλέφται ἦσαν πολλοὶ ὠφέλιμοι εἰς τοὺς ἀδυνάτους· τὸ δὲ συμφέρον ἦτο καὶ διὰ τοὺς δύο κοινόν, ὁ μὲν ἀδύνατος ἐκδικεῖτο διὰ τῶν κλεφτῶν τοὺς Τούρκους, οἱ δὲ κλέφται ὡς δυνατοὶ εἶχον τὰ μέσα τῆς συντηρήσεώς των ἀπὸ τὸν ἀδύνατον Ἑλληνα, ὅστις ἔλεγε τότε εἰς τοὺς δυνατοὺς Τούρκους, «ἄφρησέ με ἡσυχον μὴ μοῦ παίρνης τὸν κόπον μου, τὸ παιδί μου, τὴν θυγατέρα μου, καὶ μὴ μὲ ἀτιμάζης διότι θὰ γείνω κλέφτης, ἢ θὰ βάλῃς τοὺς κλέφταις νὰ σὲ σκοτώσουν»· καὶ οὕτως οἱ Τούρκοι ἐπεριτέλλοντο.

Κατὰ τὴν ἀτυχῆ ἐπανάστασιν τῆς Πελοποννήσου, κατὰ τὰ 1769, πολλοὶ Ἀλβανοὶ ἀπὸ τοὺς εἰσβαλόντας τότε ἔμειναν εἰς αὐτήν, καὶ διὰ τὰς αὐθαιρεσίας καὶ τὰς ἄλλας κακουργίας των κατήντησαν πληγὴ ἀνίατος ὅχι μόνον εἰς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς Τούρκους, οἵτινες δὲν ὦριζαν τὰ χωρία των, οὔτε ἐτόλμων νὰ πηγαίνωσιν εἰς αὐτά. Οἱ δὲ Ἀλβανοὶ αὐτοὶ ἐπίασαν ὅλα τὰ στενὰ (δερβένια) καὶ ἐφορολόγουν ἀδιακρίτως τοὺς διαβαίνοντας. Οἱ σημαντικοὶ Τούρκοι ἐβλάπτοντο ἀπὸ τοὺς Ἀλβανούς, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐλευθερώσουν ἀπὸ αὐτοὺς τὴν Πελοπόννησον, καὶ πρὸς τοῦτο ἐκάλεσαν εἰς βοήθειαν τοὺς κλεφτοκαπεταναίους, καὶ μεταξὺ ὧν αὐτῶν διεκρίθη τότε ὁ Κωνσταντῖνος Κολοκοτρώνης, ὁ πᾶτήρ τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη. Αὐτὸς ὁ ἥρως ἐμεγάλυνε τότε τὸ ὄνομά του, οἱ δὲ Ἑλλήνες ἐχόρτασαν ἀπὸ τοὺς ἐπαίνοις του καὶ ἀπὸ τὰς νίκας του· ἄφρησε μὴνῃν καὶ καταγωγὴν ἐνδοξον καὶ εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ εἰς τοὺς Τούρκους. Ὁ δὲ τότε πασᾶς τῆς Πελοποννήσου διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν φόβον διέταξε καὶ ἐστήθη πύργος ὡς τρόπαιον ἐξω τοῦ τείχους τῆς Τριπόλεως· τὸ τρόπαιον τοῦτο ὠμοίαζε μὲ πυραμίδα, καὶ ἐκτίσθη ἀπὸ τὰ κεφάλια τῶν φονευθέντων τότε Ἀλβανῶν. Ὁ πύργος οὗτος ἐσώζετο πολλὰ ἑλόνια ἔπειτα. Ὁ Πασᾶς ἐδίδε πολλὰ δῶρα

καὶ τιμὰς ἀκόμη εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔφερε κεφάλια Ἀλβανῶν. Οἱ δὲ γέροντες Τούρκοι εἰς τὰ καφενεῖα διηγοῦντο εἰς τοὺς νεωτέρους Τούρκους τὴν παλληκαριὰν τῶν κλεφτῶν, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχον ἴδια ἱστορικὰ καταρθώματα, ἐμεγάλυναν τὰ συμβάντα καὶ τὰ ἔκαμναν τεράστια καὶ τοιοιτοτρόπως ἐχόρτασαν τὰ αὐτὰ τῶν Τούρκων καὶ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὰ κατορθώματα τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, ὥστε τὸ ὄνομά του δὲν ἐλησμονήθη.

Τὴν μνήμην ταύτην καὶ τὰ κατορθώματα εὗρεν ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ὁ ὁποῖος ἄλλιν δὲν ἔλειψε νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς πολλὰ κατορθώματα ἄξια καὶ πολλὴν κατὰ Τούρκων φθοράν, καὶ τοιοιτοτρόπως δὲν ἐλησμονήθη τὸ ὄνομα καὶ ἡ γενεὰ τῶν Κολοκοτρωναίων οὔτε ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, οὔτε ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Καὶ ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον διεφημίζετο τὸ ὄνομά του, καὶ ὅ,τι συμβᾶν ἐγίνετο οἱ ἄνθρωποι ἔλεγαν ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης τὸ ἔκαμεν. Εἰς τοὺς Τούρκους ἄφρησε ἀνεξάλειπτον τὸν φόβον καὶ τὴν ὑποψίαν. Ὅταν δὲ ἄρχισεν ἡ ἐπανάστασις ἀνενεώθησαν ὅλα τὰ συμβάντα, καὶ ἰδίως τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ γενομένου πολέμου μεταξὺ τοῦ Ἀλῆ Φαρμάκη Τούρκου Λαλιώτη καὶ τοῦ Βελῆ Πασᾶ τῆς Πελοποννήσου, ὅτε ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον, ὅπου εἶχε καταφύγει, ἦλθεν εἰς βοήθειαν τοῦ Ἀλῆ Φαρμάκη, ὅστις ἦτο φίλος του. Ἡ δὲ τοιαύτη βοήθεια γενομένη μάλιστα ἐναντίον τοῦ Πασᾶ τὸν ὕψωσε περισσότερον καὶ μεγάλως ὠφελήθη ἐκ τούτου.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεώς μας ἐφημίσθη ὅτι ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἦλθεν εἰς τὴν Μάνην μὲ στρατεύματα. Τυχερὸς προσέτι ἐφάνη ἔπειτα καὶ εἰς τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Τούρκων Φαναριτῶν, καὶ οἱ ἄνθρωποι πολλὰ ἀνδραγαθήματά του καὶ τότε ἐκήρυττον.

Τὰ κατορθώματα τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη διεσαλπίσθησαν εἰς ὅλην τὴν Τουρκικὴν ἐπικράτειαν. Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολὴν ἡ φαντασία τῶν Τούρκων ἐπλάσεν αὐτὸν ὡς γίγαντα μονόμματος καὶ πελώριον. Πολλοὶ δὲ μάλιστα ἔλεγον, ὅτι εἶχε καὶ ἓνα ῥάτι μεγάλον ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς του. Δίς καὶ τρίς ἐξεδόθησαν σουλτανικὰ φερμάνια (διαταγαί), διὰ τῶν ὁποίων ἐπρογράφετο τὸ ὄνομα τοῦ Κολοκοτρώνη. Καὶ ὁ Πατριάρχης ἐξέδωκεν ἀφορισμὸν καὶ ἐγκυκλίους, αἱ ὁποῖαι ἀνεγνώσθησαν εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ Τσαμῖα κατὰ τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τῶν λοιπῶν κλεφτῶν, οἵτινες τότε ἀπέμειναν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1807 ἕως τὸ 1821 οἱ Τούρκοι ἐξουσίασαν τὰ πάντα καὶ ἐξέλιπε τὸ κυνήγημα τῶν κλεφτῶν. Ἀλλ' ἡ Τουρκικὴ ἐξουσία δὲν ἡσύχαζεν, ἤθελε τὸν θάνατον τοῦ Θ. Κολοκοτρώνη, καὶ ἐπειδὴ εἶχε πληροφορηθῇ ὅτι εἰς τὸν ἓνα βραχίονά του εἶχε γραμμεί-

νον τὸ ὄνομά του μὲ στίγματα ὡς καὶ τὸ ἔτος τῆς γεννήσεώς του, διὰ τοῦτο ὅπου καὶ ἂν ἐσκότωναν κανένα κλέφτην, ἢ καὶ ἄλλον τινά, ὅστις εἶχε χαράξει γράμματα εἰς τὸ χέρι του, ἀφοῦ ἔκοβαν τὴν κεφαλὴν του, ἔκοβαν ἔπειτα καὶ τὸ χέρι του, καὶ τὰ ἔφεραν, εἰς τὸν Πασᾶν, καὶ ἀμέσως διεδίδετο ὅτι ἐσκότωσαν τὸν Κολοκοτρώνην, ἢ δὲ φήμη αὕτη ἐκυκλοφορεῖ ἕνα περίπου χρόνον, καὶ ἐπειδὴ ἔπειτα ἠκούετο ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης ζῇ, ἐξηκολούθουν καὶ ἐκουβάλαγαν εἰς τὸν Πασᾶν χέρια καὶ κεφάλια, ὅχι μόνον τῶν φονευμένων κλεφτῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἀνθρώπων ἡσύχων, διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πολλοὶ ἐσυνήθιζον νὰ γράφωσιν ἐπάνω εἰς τὰ χέρια καὶ εἰς τὸ στήθος των διάφορα ἄνθη, καὶ τῆς ἐρωμένης των τὸ ὄνομα, καὶ ὅπου οἱ Τοῦρκοι εὕρισκον κανένα Χριστιανόν, τὸν ἐσκότωναν, ὅχι πλέον διότι τὸν ἐνόμιζαν ὡς Κολοκοτρώνην, ἀλλὰ ὡς παλληκάρι, καὶ ὅτι δῆθεν ἐφρόνει τὰ τῶν κλεφτῶν.

Ὁ Θ. Κολοκοτρώνης ἀφοῦ ἐγλύτωσεν ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἀπήντησεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, κατέφυγεν εἰς τὰς Ἰονίους νήσους, ὅπου ἐσώθη καὶ εὐρέθη εἰς τὴν ἐπαναστασίαν μας. Ἐκεῖ δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δημοκρατίας τῆς Ἑπτανήσου ἐφωτίσθη τὸ πνεῦμά του, εἶδε πολλὰς μεταβολὰς καὶ θαλασσινοὺς ἀκόμη ἔγεινε καὶ τὸν βίον τοῦ πειρατοῦ μετῴληθεν. Ἀνέπτυξε δὲ τὸ πνεῦμά του ἰδέας πολλὰς καὶ ὑψηλὰς, καὶ μεγάλως ἐπεθύμει τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Κατόπιν εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Ἑπτάνησον, ἔπειτα τῆς Ῥωσσίας καὶ τελευταῖον τῆς Ἀγγλίας. Τότε ἄρχισε ν' ἀναφαίνεται καὶ ἡ ἑλληνικὴ Ἑταιρεία τῶν φιλικῶν, ἥτις εὗρε τὸν Κολοκοτρώνην ἀνεπτυγμένον καὶ ἔτοιμον νὰ ἐργασθῇ διὰ τὴν ἐπανάστασιν, ὡς καὶ ἄλλους πολλοὺς ὁμοίους του, οἵτινες ὅλοι ὁμοῦ εἶχον τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐξαπλωθῇ τὸ φρόνημά των, καὶ νὰ μεταδοθῇ τὸ σύνθημα τῆς ἐλευθερίας εἰς ὅλον τὸ τυραννούμενον ἔθνος των.

Ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, ὡς κλέφτης, ἐγνώριζε καλῶς τὴν Πελοπόννησον, ἦτο πολὺ πειρος, καὶ εἶχε πολλοὺς συγγενεῖς, κουμπάρους καὶ ἀδελφοποιούς. Ἡ ἀδελφοποιΐα τότε ἐγίνετο μὲ τὸν ἱερέα, καὶ ἔθεωρεῖτο καὶ αὕτη ὡς καὶ ἡ συγγένεια τοῦ αἵματος. Εἶχεν 120 ἀναδεξιμιοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἔδωκε τὸ ὄνομά του, καὶ οἵτινες ἔζων σχεδὸν ὅλοι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἑπανάστασεως. Τοιοῦτους πάλιν ἄλλους τοῦ ἄφησαν καὶ οἱ ἄλλοι του συγγενεῖς, ὡς καὶ ὁ ἀδελφός του Γιάννης. Ἀπὸ δὲ τοὺς κουμπάρους καὶ ἀναδεξιμιοὺς του εὗρε μεγάλην βοήθειαν. Ὁ Κολοκοτρώνης ἦτο μέγας ἀνὴρ καὶ μέγας στρατηγός. Εἶχε πνεῦμα φυσικόν, τὸ ὅποιον ὠδήγει ἢ καλοκᾶγαθος θέλησίς του, εἶχε ψυχὴν εὐ-

γενῇ καὶ μεγάλην καρδίαν, ἀγαθὴν, κλίνουσαν πάντοτε πρὸς τὸ καλὸν τῆς πατρίδος του. ἦτο δὲ δημοτικώτατος εἰς τοὺς τρόπους του, καὶ εἰλικρινὴς πρὸς τοὺς φίλους, καὶ εἰς τὰς ἄλλας σχέσεις του ἐδείχθη καθόλου ἀφιλοκερδής, καὶ ἐν γένει ἦτο προικισμένος μὲ ὅλας τὰς ἀρετάς, τὰς ὁποίας ἔχει ἕνας καλὸς πολέμαρχος. ἦτο τέλος καὶ ἀνὴρ τῆς ἐπαναστάσεως. Διὰ τὰς ἀρετάς του δὲ ταύτας, καὶ διότι ἦτο τυχερὸς εἰς τοὺς πολέμους του, οἱ Ἕλληνες τὸν ἠγάπησαν καὶ τὸν ἐσεβάσθησαν, καὶ τὸν ὑπήκουσαν, διότι τὸν εὗρον σύντροφον εἰς τὰς δυστυχίας των, καὶ τὸν ἐβοήθησαν καθ' ὅλα μὲ τὰ σωστά των, καὶ ὅ,τι τοὺς ἐζήτηε διὰ τὸν πόλεμον ἀγογγύστως καὶ χωρὶς δυσκολίαν τοῦ τὰ ἐδίδον. Οὕτω π. χ. ὅταν ἐευστήθη τὸ στρατόπεδον εἰς τὰ Τρίκορφα, ὁ Κυριάκος Τούλης ἀπὸ τὴν Ζαράκοβαν ἔφερεν ὑπὲρ τὰ 130 τραγιά μεγάλα, τὰ παρέδωκεν εἰς τὸ φροντιστήριον, καὶ εἶπε τοῦ Κολοκοτρώνη—“Ἐχω καὶ ἄλλα νὰ σοῦ φέρω, ἀλλὰ πολέμα νὰ χαθοῦν οἱ Τοῦρκοι. Ἐχομεν νὰ σοῦ δώσωμεν ὅ,τι θέλεις γιὰ νὰ γλυτώσῃ αὐτὴ ἡ δουλειά.—”Ἔτσι ὠμιλοῦσαν οἱ τσουπάνιδες μὲ τὸν Κολοκοτρώνην. Μαζὺ ἐκάθονταν, ἐρρούφαγαν ταμπάκον, τοῦ ἔφερον καὶ τροφίμα ἐκλεκτὰ καὶ ὀπωρικά καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶχον, καὶ τοὺς ἐφαίνετο ὅτι κάμνουν θυσίαν, καὶ ὅτι τὰ τρώγει θεός. Ὅταν δὲ ὁ Κολοκοτρώνης ἔστελλε νὰ συνάξουν γιδοπρόβατα διὰ νὰ φάγουν οἱ στρατιῶται, ἐφώναζαν οἱ τσουπάνιδες ἕνας τὸν ἄλλον οὕτως — Βρὲ Θανάση! Κατέβασε γλήγορα τὰ πράγματα κάτω. Ἔστειλε ὁ Κολοκοτρώνης νὰ τοῦ δώσωμεν πρόβατα νὰ φῶν εἰς τὸ ὄρδι. — Εἶχον πολλὴν ἐπιθυμίαν νὰ εὐχαριστοῦν τὸν γέροντα, διότι τὸν εἶχον ὡς ἰδικόν των.

Οἱ Δεληγιανναῖοι, καὶ πρὸ πάντων ὁ Κανέλος, κατ' ἀρχὰς ὕψωσαν τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, ἀλλὰ κατόπιν μετενόησαν, διότι δὲν ἐσκέφθησαν καλὰ, τὴν δὲ ἀπερισκεψίαν των ταύτην ἀργὰ τὴν ἐνόησαν, διότι τότε τοὺς εἶχον παραιτήσει καὶ οἱ μᾶλλον σχετικοὶ των, ὁ δὲ Κολοκοτρώνης κατάρθρωσεν ὥστε οἱ στρατιῶται νὰ ἐνώσουν τὴν τύχην των μὲ τὴν ἰδικὴν του καὶ νὰ προσκολληθοῦν εἰς τὴν ζωὴν του, διότι πάντοτε ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τὸν βοηθῶσι καὶ νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς ἀσφαλείας του.

Εἰς τὸ χωρίον Ζαράκοβα ὁ Κολοκοτρώνης μαθὼν ὅτι ὁ Ἀναγνώστης Δεληγιάννης ἐλθὼν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐρραδιουργεῖ τοὺς Ἕλληνας κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐν γένει κατὰ τῶν κλεφτοκαπεταναίων ἠρώτησε τὸν Δεληγιάννην — Κύρ Ἀναγνώστη, μὲ τί ἐπῆγες εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν; — Οὗτος δὲ ἀπεκρίθη — μὲ πλοῖον. — Καὶ μὲ τί ἐπέστρεψες; — Πάλιν

μέ πλοῖον». Τότε ὁ Κολοκοτρώνης τοῦ εἶπε «Πόσον καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐβούλιαζε ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον σ' ἔφερε» —.

Ὁ Κολοκοτρώνης ὅταν ἦτο βέβαιος ὅτι ἤθελε νικήσει τοὺς ἐχθροὺς τότε συνεκρότει τὴν μάχην· ὅταν δὲ ἔβλεπεν ὅτι πιθανὸν νὰ νικηθῇ, ἀπέφευγεν αὐτήν, καὶ οὕτως ἐπροφύλασσε τοὺς στρατιώτας, οἵτινες ἐγίνοντο πλέον γενναῖοι. Ὅταν δὲ τοὺς παρεκίνηει εἰς τὴν μάχην ἐπέιθοντο εἰς αὐτὸν καὶ ἐπολέμου, διότι ἐπίστευον ὅτι θὰ νικήσωσιν, ὥστε καὶ οἱ δειλοὶ ἐνεθάρρουντο καὶ ἐμάχοντο ὡς οἱ γενναῖοι. Πολλὴν δὲ ἐμπιστοσύνην εἶχεν εἰς τὴν τόλμην τῶν Ζυγοβιστινῶν καὶ κατόπιν εἰς τὴν τῶν ἄλλων βουνίσσιων Καρυτινῶν, ὥστε ὅταν τοὺς εἶχε πλησίον εἶχε τὴν νίκην βεβαίαν. Πολλάκις εἰς τὰς μάχας ἐκτύπα τοὺς στρατιώτας μὲ τὸ ξύλον, καὶ τοῦτο τὸ ἔπραττεν, ὡς ἔλεγε, διὰ νὰ μὴν τοὺς κτυπήσουν οἱ Τούρκοι μὲ τὸ σπαθί.

Εἶχε πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐμπειρίαν νὰ συνάξῃ τὰς τροφάς, καὶ νὰ φυλάττῃ τὴν τάξιν εἰς τὰ φροντιστήρια, καὶ ἐφρόντιζε νὰ εὐχαριστῇ ὅλους καὶ τοῦτο ἦτο τὸ μεγαλεῖτερόν του προτέρημα· διὰ τοῦτο δὲ ὅλοι οἱ καπεταναῖοι ὅσοι εὕρισκοντο μαζὺ τοῦ παρεχόμενου τὰ πρωτεῖα. Ὁ δὲ ἀπλοὺς λαὸς τὸν ἠγάπα, διότι ὅταν τὸν ἤθελε τὸν εὕρισκε παντοῦ καὶ πάντοτε ἦτο μὲ αὐτόν, καὶ ἔκαμνεν ὁμιλίας μὲ αὐτόν, καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις τὸν παρηγόρει καὶ τὸν ἐνεθάρρυνε καὶ μολονότι ἐμεγάλωσε τόσον, τὸν ἠγάπα καὶ δὲν τὸν ἐμίσει. Εἰς δὲ τὰς καταδρομάς του ὁ λαὸς τὸν ἐπεθύμει, διότι τὸν εἶχε βοηθόν του. Ἡ ὑπογραφή τοῦ Κολοκοτρώνη ἔγεινε φυλακτὸν εἰς τοὺς Πελοποννησίους, διότι ὅστις εἶχε τὴν ὑπογραφήν του ἔμενεν ἀπείρακτος καὶ ἀνενόχλητος, μάλιστα καὶ ἐπεριποιεῖτο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι ἐσέβοντο τὴν ὑπογραφήν του, καὶ ὁ ἔχων αὐτὴν ἐθεωρεῖτο οἰκεῖός του, καὶ προσέτι τοῦ ἐφάνετο, ὅτι καὶ τὸ βόλι τοῦ Τούρκου δὲν τὸν τρυπᾷ. Ἐπὶ τέλους ὅλοι οἱ Ἕλληνες τὸν ὠνόμασαν Βλαχοβασιλεῖά, οἱ δὲ Τούρκοι Γκιαοῦρ-πασᾶ.

Πολλοὶ ἔνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν συγγενείας τῶν ἀνδρείχθησαν μεγάλοι καὶ στρατιωτικῶς καὶ πολιτικῶς. Ὁ Νικήτας Σταματελόπουλος λ. χ. δὲν ἐγίνετο τόσον φιλοπόλεμος, οὐδὲ θὰ εὕρισκετο παντοῦ ἡμέραν καὶ νύκτα πολεμῶν τοὺς Τούρκους, οὐδὲ θὰ τὸν ὑπεδέχοντο πανταχοῦ ὡς ἀρχηγόν, οὐδὲ θὰ ὑπετάσσοντο εἰς αὐτόν, ἂν δὲν ἦτο συγγενὴς τοῦ Κολοκοτρώνη. Ὁ Δημήτριος Πλαπούτας πάλιν δὲν ἐγίνετο τόσον γνωστός, καὶ δὲν θὰ εἶχε τὸ τιμῆμα τῆς Λιοδώρας εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρύταινας, ἂν δὲν ἦτο γαμβρὸς τοῦ Κολοκοτρώνη. Ὡσαύτως ὁ Γεώργιος Δημητρακόπουλος ἀπὸ τὴν

Ἀλωνίσταινα καὶ ἄλλοι πολλοὶ καπεταναῖοι δὲν ἀνεδεικνύοντο ἂν δὲν ἦσαν συγγενεῖς του. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι καπεταναῖοι ἄλλων ἐπαρχιῶν, ἢ συγγενεῖς του θὰ ἦσαν, ἢ Καρυτινοί, ἢ ἄλλως θὰ εἶχον καμμίαν ἄλλην σχέσιν μὲ αὐτόν, ἢ σύνδεσμον ἐκ τοῦ θείου βαπτίσματος, ἢ τῆς ἀδελφοποιίας. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοι, οἵτινες εἶχον ὄνομα ἐκ παλαιῶν ἀνδραγαθημάτων, ἢ ἦσαν κλεφτοκαπεταναῖοι, καὶ τοιοῦτοι ὑπῆρχον εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας, ὅλοι αὐτοὶ τὸν Κολοκοτρώνην ἀνεγνώρισαν ἀνώτερον, ὡς φιλοπόλεμον καὶ ἄξιον νὰ διοικῇ καλλίτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Καὶ οἱ Καπεταναῖοι τῆς Μάνης, καὶ αὐτοὶ ἐξερχόμενοι ἐκείθεν μόνον αὐτὸν ἀνεγνώριζον, καὶ ὁ ἴδιος ἀκόμη ὁ Π. Μαυρομιχάλης καὶ ὅλη ἡ γενεά του, μὲ ὅλον τὸν ἐγωῖσμόν της, καὶ τὴν φιλοτιμίαν της ὑπεχώρει εἰς αὐτόν. Οἱ δὲ πολιτικοὶ μὲ ὅλην τὴν ἀγερωχίαν των, καὶ ὁ Μαυροκορδάτος ἀκόμη, καὶ αὐτοὶ περισσότερον τὸν ἀνεγνώρισαν. Ὅλοι οἱ καπεταναῖοι τῆς Ρούμελης αὐτὸν ἐσέβοντο, καὶ εἰς αὐτόν θὰ παρεχώρουν τὴν ἀρχηγίαν ἐὰν ἤθελεν ὑπάγει εἰς τὴν Ρούμελην· ἀπόδειξιν δὲ τούτου ἔχομεν τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν ὅποιαν ἐλάμβανεν ἀπὸ αὐτοὺς, μετὰ τῶν ὁποίων εἶχεν καὶ ἀδιάκοπον ἀλληλογραφίαν.

Πολλοὶ κατηγοροῦν καὶ πρὸ πάντων οἱ ἐχθροὶ του, τὸν Κολοκοτρώνην ὅτι δὲν ἐπλήρωνέ ποτε τοὺς στρατιώτας, ἀλλὰ δὲν ἐξετάζουν ἂν αὐτὸς ἐπῆρέ ποτε μισθόν, καὶ ἀφοῦ δὲν ἐπῆρεν πῶς θὰ ἐδίδεν εἰς ἄλλους; Ἀλλ' αὐτὸς διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ μισθοῦ, καὶ διὰ νὰ κινή τοὺς στρατιώτας, καὶ διὰ νὰ τοὺς ἔχῃ προθύμους εἰς τὰς μάχας κατάρθωσε νὰ ἔχωσι τὰ λάφυρα ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὡς πόρον τῆς ζωῆς των, καὶ μάλιστα ἔλεγεν ὅτι ὅσοι τῶν στρατιωτῶν μισθόνονται διὰ νὰ πολεμήσουν ὑπὸ σημαίαν ἄλλου, αὐτοὶ εἶναι δειλοί, καὶ δὲν ἔχουν τὴν ἀξίαν καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ, ἐξ ἐναντίας δὲ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι ζοῦν μὲ τὰ λάφυρα τοῦ ἐχθροῦ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος των, αὐτοὶ ἔχουν τὸ αἶσθημα τοῦ πατριώτου, διότι οἱ θηρεύοντες τὸν μισθὸν διὰ νὰ τὸν ἔχουν ἔπειτα ὡς πόρον ζωῆς, αὐτοὶ εἶναι πάντα δειλοί, διότι μισθόνονται μὴ ἔχοντες ἄλλην πατρίδα, παρὰ τὸν μισθόν. Αὐτὰ ἐφρόνει καὶ ἔλεγεν ὁ Κολοκοτρώνης.

Ἀπὸ τὸν διδάσκαλον αὐτὸν τοῦ πολέμου ἐμάθοντο πολλὰ τεχνάσματα διὰ τὸν ἄτακτον πόλεμον, πῶς π. χ. νὰ φυλακτῶμεθα καὶ νὰ βλάπτωμεν τὸν ἐχθρόν. Μᾶς ἔμαθε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἂν εὐρεθῶμεν εἰς τινα πύργον, ἢ ἄλλο ὄχυρόν μέρος, καὶ ὁ ἐχθρὸς σκάπτῃ ὑπόνομον διὰ νὰ μᾶς ἀναποδογυρίσῃ, διὰ νὰ εὐρωμεν τὸ μέρος ὅπου ἐργάζεται πρέπει νὰ βάλωμεν ἓνα τύμπανον (ταοῦλι), καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὸ ἓνα παρᾶν τούρκικον, ἢ ἄλλο τι ὅμοιον

τοῦ παρᾶ, καὶ νὰ προσέχωμεν, καὶ ἂν ἡ κυρία θέσις εἶνε κάτωθεν τοῦ τυμπάνου, ὁ παρᾶς κινεῖται ἐλαφρά, καὶ κάμνει ἥχόν τινα ὅμοιον μὲ λεπτὸν συριγμόν, καὶ τότε οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι ὑποκάτω ὁ ἐχθρὸς ἐργάζεται· ἐὰν δὲ τότε οἱ ἐπάνω κλεισμένοι ἀνοίξουν πηγάδιον, πιάνουν τοὺς ἐργαζομένους ὑποκάτω, ἢ τοὺς κλέπτουν τὸ μπαροῦτι· καὶ οὕτω ματαιοῦται ἡ ὑπόνομος.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΤΖΙΛΦΙΛ

Διήγημα Γεωργίας Ἑλλιοῦ.

Μετᾶφρασις Ἀριστοτέλους Π. Κουρτίδου.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

ΙΑ'.

—Ποῦ θ' ἀπολήξῃ, παρακαλῶ, τὸ μεταξὺ ὑμῶν καὶ τῆς μίς Σάρτη δράμα; εἶπεν ἡ μίς Ἑσχερ εἰς τὸν λοχαγὸν Οὐεῖμπράου, εὐθὺς ὡς ἔφθασαν εἰς τὸ ἄλσος. Πολὺ θὰ εὐχαριστοῦμην νὰ μάθω τὸ τέλος.

Ὁ λοχαγὸς δὲν ἀπεκρίθη. Ἦτο δύσθυμος, κεκμηκώς. Πρὸς δὲ ὑπάρχουσι στιγμήαι καθ' ἃς ἡ σιγὴ εἶνε ἡ μόνη ἀπάντησις εἰς ἐξωργισμένην γυναῖκα.

—Διάβολε! τώρα ἀρχίζει ἡ προσβολὴ ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευράν! ἐψιθύρισε. Παρατῆρει δὲ τὸν οὐρανὸν συσπῶν τὰς ὀφρὺς.

Μετὰ στιγμιαίαν σιγὴν ἡ Βεατρίκη ἐξηκολούθησε διὰ τόνου μάλλον ὑπερφηφάνου.

—Ἐννοεῖτε, ὑποθέτω, λοχαγὲ Οὐεῖμπράου ὅτι ἀναμένω ἐξηγήσεις δι' ὅσα εἶδον.

—Τίποτε ἄλλο περισσότερο δὲν ἔχω νὰ σᾶς εἶπω, ἀγαπητῇ μου Βεατρίκη, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος σφοδρῶς συνέχων ἑαυτόν, ἄφ' ὅ,τι σᾶς εἶπα. Ἠλπιζα ὅτι δὲν θὰ ἐπανέλθετε πλέον εἰς τὸ θέμα τοῦτο.

—Ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν μὲ ἀρκεῖ. Σᾶς λέγω ὅτι ἡ διαγωγὴ τῆς μίς Σάρτη πρὸς ὑμᾶς εἶνε ὅλως διόλου ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν θέσιν σας ὡς μνηστοῦ μου. Ἡ πρὸς ἐμέ συμπεριφορὰ τῆς μὲ προσβάλλει καιρίως. Δὲν θὰ μείνω περισσότερο εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην, ἢ δὲ μήτηρ μου θὰ ἐξηγήσῃ τοὺς λόγους τῆς ἀναχωρήσεώς μας εἰς τὸν σὶρ Χριστοφόρον.

Τὴν ὀργὴν τοῦ λοχαγοῦ Οὐεῖμπράου διεδέξατο ἀμέσως τρόμος.

—Βεατρίκη, εἶπε, σᾶς παρακαλῶ νὰ δείξετε ὑπομονὴν καὶ ν' ἀκούσετε τὰς συμβουλὰς τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ δυσαρεστη-

θῇτε ἂν βλάβητε τὴν πτωχὴν Αἰκατερίναν, ἂν προκαλέσητε κατ' αὐτῆς τὴν ὀργὴν τοῦ θεοῦ μου. Συλλογισθῇτε ὅτι εὐρίσκεται ἐξ οἴκου ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ!..

—Πολὺ ἐπιτηδεῖα εἶνε ἡ ὑπεκφυγὴ σας αὕτη, ἀλλὰ μὴ ὑποθέτετε ὅτι δύναται νὰ μὲ ἀπατήσῃ. Ἡ μίς Σάρτη δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ φέρεται ὅπως φέρεται ἂν δὲν τῇ ἐδεικνύετε ἔρωτα. Ὑποθέτω ὅτι τὸν μετ' ἐμοῦ ἀρραβωνά σας θεωρεῖ ὡς παράβασιν ὑποσχέσεως πρὸς ἐκείνην. Πραγματικῶς σᾶς εἶμαι εὐγνώμων διότι μὲ κατεστήσατε ἀντίζηλον τῆς μίς Σάρτη. Ἐφεύσθητε, λοχαγὲ Οὐεῖμπράου.

—Βεατρίκη, ἐπισήμως σᾶς διαβεβαίω ὅτι τὸ μόνον αἶσθημα τὸ ὁποῖον μοι ἐνέπνευσεν ἡ πτωχὴ αὕτη κόρη εἶνε ἡ εὐμένεια. Πολὺ θὰ εὐχαριστηθῶ ἂν τὴν ἰδῶ αὐρίον νὰ συζευχθῇ μὲ τὸν Τζίλφιλ· τοῦτο εἶνε τρανὴ ἀπόδειξις ὅτι δὲν εἶμαι ἐρωτευμένος μαζί της. Κατὰ τὸ παρελθόν, πιθανόν νὰ ἔδειξα πρὸς αὐτὴν ἐνδιαφέρον τι τὸ ὁποῖον νὰ παρεξήγησε. Ποῖος ἄνθρωπος δὲν εἶνε ἐκτεθειμένος εἰς τοιαύτας παρεννοήσεις;

—Ἀλλὰ τί σᾶς ἔλεγε σήμερον, καὶ ἦτο ὠχρὰ καὶ ἔτρεμεν;

—Δὲν εἰζεύρω. Τῇ εἶχα κάμει παρατήρησιν διὰ τὴν διαγωγὴν της. Ἀλλ' αὕτη μὲ τὸ ἱταλικόν της αἷμα ἀνάπτει, ὅ,τι καὶ ἂν τῆς εἶπη κανεὶς. Ἄς φαίνεται γλυκεῖα καὶ ἡρεμὸς συνήθως, εἶνε παράφορος κόρη.

—Ἀλλ' ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ ἐννοήσῃ πόσον ἀνάρμοστος εἶνε ἡ διαγωγὴ της. Τὸ κατ' ἐμέ ἀπορῶ πῶς δὲν ἔκαμαν ἐντύπωσιν εἰς τὴν λαϊκὴν Σέβερελ αἱ βραχεῖαι καὶ ἀπότομοι πρὸς ἐμέ ἀπαντήσεις καὶ ὁ τρόπος της ἐν γένει.

—Ἐπιτρέψατέ μοι, σᾶς παρακαλῶ, Βεατρίκη, νὰ μὴ εἶπω τίποτε ἀπ' αὐτὰ εἰς τὴν λαϊκὴν Σέβερελ. Εἶδατε βεβαίως πόσον αὐστηρὰ εἶνε ἡ θεία μου. Ποτὲ δὲν θὰ ἐννοήσῃ ὅτι μία κόρη ἡδυνήθη ν' ἀγαπήσῃ ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ὑπεσχέθη νὰ τὴν νυμφευθῇ.

—Καλὰ, λοιπὸν θὰ εἶπω ἐγὼ εἰς τὴν μίς Σάρτη τί φρονῶ περὶ τῆς διαγωγῆς της. Θὰ εἶνε εὐεργεσία πρὸς αὐτήν...

—Ὅχι φίλη μου, τοῦτο βλάβην μόνον θὰ ἐπιφέρῃ. Ὁ χαρακτήρ τῆς Αἰκατερίνης εἶνε ἰδιότροπος. Τὸ καλλίτερον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δύνασθε νὰ πράξετε εἶνε νὰ τὴν ἀφήσετε νὰ κάμῃ ὅτι θέλει. Ἡ λύπη της θὰ ἐξαντληθῇ ἀφ' ἑαυτῆς· δὲν ἔχω καμμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ νυμφευθῇ τὸν Τζίλφιλ. Τὰ αἰσθήματα μιᾶς νέας εὐκόλως μεταφέρονται ἀπὸ ἓν ἀντικείμενον εἰς ἄλλο. Ἀλλά, μὰ τὸν Θεόν, τί τιναγμὸς εἶνε αὐτὸς τῆς καρδίας μου! Αὐτοὶ οἱ κατηραμένοι παλμοὶ αὐξάνουν ἀντὶ νὰ ἐλαττωθῶσι!..

Οὕτως ἐπερατώθη ἡ εἰς τὴν Αἰκατερίναν ἀ-